

Synskadades Riksförbund

Kvalitativ undersökning gällande ledsagning
2019

Origo Group

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Inledning	3
Syfte	3
Målgrupp, metod och urval.....	4
Intervjupersoner	5
Resultat	6
Kommunal ledsagning.....	6
Insatsens kvalitet	9
Önskemål om ledsagning	10
Intervjupersoner som saknar kommunal ledsagning	11
Bilaga: Frågeguide. Intervju med personer som har respektive inte har kommunal Ledsagning	12

Sammanfattning

För många personer med blindhet eller grav synnedsättning är en ledsagarservice av hög kvalitet viktig för att kunna leva ett liv på samma villkor som den som ser.

Syftet med denna studie är att belysa betydelsen av en högkvalitativ ledsagarservice. Målgruppen är synskadade personer som idag använder respektive inte använder kommunal ledsagning. Nio djupintervjuer per telefon har genomförts inom ramen för studien.

Behovet av kommunal ledsagning är olika för de intervjuade personerna beroende på deras livssituation. Bland de som förvärvsarbetar är det flera som använder ledsagare för att ta sig till och från arbetsplatsen. Det finns även personer som förflyttar sig till och från arbetsplatsen själva med hjälp av vit käpp eller ledarhund.

Andra sammanhang där de intervjuade personerna använder kommunal ledsagning är läkarbesök, matinköp och för att genomföra andra ärenden.

Det finns skillnader när det gäller vad ledsagningen får användas till beroende på enligt vilken lagstiftning ledsagningen är beviljad samt vilken boendeort intervjupersonen tillhör.

Förutom möjligheten att ta sig till och från aktiviteter och uträtta ärenden är intervjupersonerna överens om betydelsen av att ledsagaren även kan bidra med miljöbeskrivningar och syntolkning.

Det är viktigt att ledsagaren förstår deras behov, är flexibel, att personkemin fungerar bra och att det är en person de kan lita på. Kvaliteten på ledsagarservicen varierar. Det finns intervjupersoner som är mycket nöjda med de ledsagare de har, medan andra upplever brister som exempelvis ledsagare som är ointresserade av sitt uppdrag eller saknar förmågan att syntolka och beskriva miljöer. Generellt är de som själva kan påverka val av ledsagare mer nöjda med ledsagarservicen än de som inte har den möjligheten.

Majoriteten av de intervjuade personerna med ledsagarservice har fått antalet timmar neddragna under de senaste åren och flera har fått avslag vid förnyelse av ledsagning enligt LSS. Flera av dem har överklagat beslutet och de uppger att livskvaliteten försämras avsevärt i och med de neddragna timmarna.

Intervjupersonernas önskemål kring ledsagning varierar utifrån individuella behov och livssituation. Generellt önskar de intervjuade personerna fler timmar eller helst obegränsat antal timmar. Flexibilitet och självbestämmande gällande ledsagarservicen är andra viktiga faktorer för att de ska kunna vara delaktiga i samhället och leva ett självständigt liv.

Bakgrund

Inledning

Ledsagning är enligt Socialstyrelsen en insats i form av följeslagare ute i samhället för personer med funktionsnedsättning. Idag finns stöd för ledsagning i två olika lagstiftningar:

- Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS
- Socialtjänstlagen, SoL

Ledsagning enligt SoL kan ingå som del i ett beslut om hemtjänst/boendestöd eller beviljas som en enskild insats. Insatsen kan avgiftsbeläggas. Enligt 4 kap. 1 § SoL ska den enskilde genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå och biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Ledsagarservice är enligt 9 § LSS en av tio insatser för personer i LSS' personkrets. Ingen avgift kan tas ut. Av 5 § LSS framgår att verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som ingår i lagens personkrets. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Enligt 7 § LSS skall den enskilde genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. Oavsett lagstiftning är ledsagningen knuten till aktiviteter utanför hemmet.

Synskadades Riksförbund (SRF) vill genomföra en studie som belyser betydelsen av ledsagarservice genom att genomföra intervjuer med personer som använder respektive inte använder kommunal ledsagare idag.

Syfte

Syftet med studien är att belysa betydelsen av en ledsagarservice av bra kvalitet. Studien ska kartlägga hur ledsagarservicen fungerar idag, vad som är bra och vilka brister som finns. Hur eventuella förändringar i kommunernas tillämpning och riktlinjer påverkar individen samt hur en ideal ledsagning skulle fungera ska även ingå i studien. Totalt har nio djupintervjuer per telefon genomförts.

Målgrupp, metod och urval

Målgruppen är synskadade (personer med blindhet eller grav synnedsättning) som idag använder respektive inte använder kommunal ledsagning. SRF har skickat ut en intresseanmälan till personer i målgruppen. Bland de som anmälde intresse valde SRF ut nio personer med ambitionen att täcka in personer som har ledsagning enligt LSS, personer som har ledsagning enligt SoL och de som inte har någon kommunal ledsagarsinsats. Det var även angeläget att få en spridning mellan personer med olika bakgrund, kön, ålder, och boende i olika delar av landet.

En intervjuguide (se bilaga) togs fram i samråd med SRF. Intervjuerna tog ungefär en timme i anspråk och genomfördes per telefon.

Intervjupersoner

Fig. 1 Beskrivning av intervjupersonerna

Respondent	Boendeort	Insats	Sysselsättning
Man 65 år	Sollentuna	LSS	Pensionär
Kvinna 66 år	Gävle	LSS	Pensionär
Man 50 år	Borlänge	Ingen insats	Arbetar heltid
Kvinna 44 år	Göteborg	LSS	Förvärvsarbetar inte
Kvinna 68 år	Göteborg	SoL	Pensionär
Kvinna 35 år	Göteborg	SoL	Arbetar halvtid
Man 30 år	Linköping	SoL	Arbetar halvtid
Man 49 år	Strömstad	Ingen insats	Arbetar heltid
Kvinna 48 år	Lidingö	SoL	Förvärvsarbetar inte

Resultat

Kommunal ledsagning

Insats enligt SOL eller LSS

Av de nio personer som ingår i studien har tre personer ledsagning enligt LSS, fyra har ledsagning enligt SoL och två har ingen kommunal ledsagarinsats. Antalet beviljade timmar skiljer sig mellan de olika personerna och varierar från 15 timmar till 42 timmar per månad. Alla utom en av personerna som har ledsagarservice har fått antalet timmar neddragna under de senaste åren och flera har fått avslag vid förnyelse av ledsagning enligt LSS. Av de två personer inte har någon kommunal ledsagarinsats har en haft ledsagning enligt LSS tidigare men inte fått förnyelse och en har fått avslag på ansökan om LSS. Bägge avstår hellre från ledsagning än att ansöka enligt SoL eftersom de då får betala för ledsagningen. För en av personerna handlar det främst om principskäl och för den andra personen är kostnaden för hög.

Användningsområde för ledsagarservice

Behovet av kommunal ledsagning varierar för de intervjuade personerna beroende på livssituation. Fyra av de nio intervjuade personerna förvärvsarbetar.

Bland de som förvärvsarbetar finns personer som har ledsagare för att ta sig till och från arbetsplatsen. Det finns även personer som förflyttar sig till och från arbetsplatsen själva med hjälp av vit käpp eller ledarhund.

Exempel på andra sammanhang där de intervjuade personerna använder kommunal ledsagning:

- Promenader
- Motion och träning
- Läkare-/tandläkar-/sjukhusbesök
- Mödravårdsbesök
- Handla kläder
- Handla mat
- Hämta paket
- Går på apoteket
- Lämna/hämta barn
- Frisörbesök

- Museibesök

Det finns skillnader när det gäller vad ledsagningen får användas till beroende på enligt vilken lagstiftning ledsagningen är beviljad samt vilken kommun personen bor i. Exempelvis får vissa använda kommunal ledsagare för att handla mat medan andra inte tillåts detta, utan hänvisas till hemtjänsten för matinköp. Några av de intervjuade upplever att de i princip kan använda ledsagningen till vad de vill.

Förutom möjligheten att ta sig till och från aktiviteter och uträtta ärenden är intervjupersonerna överens om betydelsen av att ledsagaren även kan bidra med miljöbeskrivningar och syntolkning. Flera av de intervjuade upplever att just syntolkning och miljöbeskrivning är delar som nedprioriteras när antalet timmar minskar.

"Jag får i princip använda ledsagningen till vad jag vill. De får ibland hjälpa till att tolka miljön eller hjälpa till att läsa något när familjen inte är hemma."

"Jag har haft samma ledsagare sedan 2005 och det visuella stödet fungerar bra. Att få ett visuellt stöd är en trygghet och fungerar som ett stöd att ta in information åt mig."

"Eftersom jag inte längre har ledsagning saknar jag verkligen möjligheten att få miljön beskriven runt omkring. Det är en av de största förlusterna när man inte har en ledsagare."

"Ja, det är väldigt viktigt med miljöbeskrivningar. Jag har mycket mellantider mellan läkarbesök och annat. Jag saknar upplevelser och intryck, att kunna ta en promenad genom staden och få intryck. Men även på bio, teater. Intryck i vardagen."

Ledsagarens betydelse

De intervjuade personerna är överens om att det är viktigt vem de har som ledsagare och att det är samma person/personer som återkommer. För flera av de intervjuade är relationen till ledsagaren mycket viktig och fyller även en social funktion. Det finns dock exempel på de som inte tycker att det är viktigt att ha samma ledsagare, utan prioriterar att ha utbyte av ledsagaren, exempelvis att de kan föra intressanta diskussioner.

"Jag haft en och samma person i 4,5 år, som är en nära vän och fyller en social funktion."

"Ledsagaren måste vara mina ögon eftersom jag är blind. Och vissa är urdåliga, vissa tar jag inte med mig på museum och jag vet inte förrän dagen innan vem jag får. Utifrån vilken ledsagare jag får bestämmer jag vad jag ska göra."

"Jag har haft samma ledsagare de senaste tre åren, som jag själv har anställt. Det är en viktig relation, jag träffar ledsagaren mycket och vi kommer bra överens. Ledsagningen möjliggör för mig att utföra saker självständigt och utan anhöriga."

Förändrade beslut om ledsagning

Som tidigare nämnts har alla utom en av de intervjuade personerna fått antalet timmar neddragna under de senaste åren. Flera har överklagat beslutet och samtliga uppger att livskvaliteten försämras till följd av de neddragna timmarna då de inte har möjlighet att komma ut på samma sätt som tidigare. Färre timmar innebär krav på anhöriga att hjälpa till och en intervjuperson upplever stress som leder till att inte våga boka upp sina timmar av rädsla för att det inte ska finnas några timmar kvar vid oförutsedda händelser.

"Det försämrar livskvaliteten, jag kan inte komma ut. Flera av mina vänner arbetar dagtid och kan inte hjälpa mig. Jag kan inte göra det jag vill och behöver, men jag har en granne som hjälper till ibland."

"Jag har inte råd med kostnaden för att kunna nyttja SoL. Vi har hjälp av mina föräldrar som är med oss på våra semestrar. Jag har blivit väldigt förtvivlad sedan de ändrade reglerna, jag har tagit hjälp av kurator. Känslan är att man inte har rätt att bestämma över sig själv."

"Antalet timmar har halverats det senaste året. Jag tappat mycket initiativförmåga, och har lagt ner vissa föreningsaktiviteter. Jag kan glömma träning och studiecirkel. Det påverkar mitt humör och min hälsa negativt."

Andra kommunala insatser

Majoriteten av de intervjuade personerna har inga andra insatser från sin kommun. En person fick en bostadsanpassning i form av belysning utomhus för 20-25 år sedan. En annan person har trygghetslarm och en tredje har tidigare haft en kontaktperson för att bryta isoleringen.

Ansökningsprocessen

Flera av de intervjuade personerna har haft ledsagning länge och minns därmed inte hur ansökningsprocessen gick till. Det är dock flera som upplever att det är svårt att få information om att de har möjlighet att få kommunal ledsagning. De intervjuade personerna har fått tips från olika personer i sin omgivning men ingen nämner att de fått information direkt från kommunen eller syncentralen.

"Jag fick tips från ordföranden för Handikapprådet i kommunen. Generellt är det svårt att få den informationen – jag borde ha fått det från syncentralen."

"Jag tror att det var i samband med att jag hade hemtjänst."

"En kvinnlig bekant tipsade mig om möjligheten till ledsagning."

Några av de intervjuade personerna upplever att ansökningsprocessen var enkel medan andra upplever att den har varit besvärlig med många överklaganden.

"Jag ansökte enligt LSS och tycker att processen var enkel, de ställde frågor och processen tog 1-2 månader. Att den aktuella insatsen skulle vara LSS var hela tiden självklart."

"Ansökningsprocessen har fungerat dåligt. Jag skrev ett brev och ansökte om ledsagning innehållande motivering och behov. Jag fick endast ett par minuters samtal med en handläggare per telefon. Jag har överklagat detta."

"Jag sökte enligt LSS eftersom jag hade fått tips om det. Men generellt är det svårt att veta vad som gäller och kommunen var inte särskilt behjälplig. Det gäller att veta vad man vill och vilka rättigheter man har."

Insatsens kvalitet

Möjlighet att välja ledsagare

Av de sju personer som idag har kommunal ledsagning har tre personer privat utförare och övriga har kommunal utförare. De intervjuade personerna har olika möjligheter att påverka vilken/vilka ledsagare de får. De som själva kan påverka val av ledsagare är mer nöjda än de som inte själva har möjlighet att påverka. De som känner sin ledsagare väl eller har en utförare som är flexibel tycker att det fungerar bra att komma överens om ledsagning mer spontant. Några har ett fast schema, och andra behöver boka in ledsagning 1-2 veckor i förväg, vilket gör att det är svårt att vara spontan. De som har privat utförare kan boka en dag i förväg och har också möjlighet att höra av sig direkt till utföraren för att kontrollera om det fungerar med kortare varsel.

"Jag använder ett privat företag, det fungerar bra. Jag har tidigare dåliga erfarenheter av ledsagare via kommunen. Det var ofta som ingen dök upp."

"Får jag rätt person fungerar det bra. Jag har ringt till kommunen och klagat på en ledsagare som vill vända hem efter 12-15 minuter när vi har gått på promenader."

"Jag har frihet att välja ledsagare. Hon känner mig och vet hur jag vill ha saker och ting."

"Det har fungerat väldigt bra, jag har haft rätt att bestämma väldigt mycket själv. Exempelvis har jag fått bestämma en person som kommunen anställt. Jag har haft

samma person hela tiden vilket gör att man lär känna varandra väldigt bra. Jag har fått det stöd som jag har önskat.”

Förväntningar på ledsagare

Intervjupersonerna är överens om vikten av att ha en ledsagare som förstår deras behov, är flexibel, att personkemin fungerar och att det är en person de kan lita på.

”Det är jätteviktigt vem som är min ledsagare. Om ledsagningen ska vara till nytta måste det vara en person som kan fylla en funktion.”

”Ja, det är viktigt vem som är ledsagare. Jag lämnar ut hela mig till en ny person, bankkort osv. Trygghet, ansvar och ärlighet är viktigt.”

”Det är viktigt med personkemi och att trivas ihop. Jag har haft önskemål om t.ex. att det ska vara en kvinna i min ålder, intressen däremot kvittar men hon måste vara lyhörd.”

Önskemål om ledsagning

Ledsagningens betydelse

Ledsagningen har mycket stor betydelse för intervjupersonerna och deras vardag. Det handlar om ett förbättrat mående fysiskt och psykiskt och vetskapen om att kunna utföra aktiviteter, vilket är en frihetskänsla. Att kunna ha en fungerande vardag och ett fullödigt liv på samma premisser som alla andra människor är positiva aspekter som ledsagningen medför. En intervjuperson svarar att ledsagningen skänker glädje och livskvalitet. För en annan person innebär det att kunna leva självständigt, att göra det hon vill och behöver samt ger energi att vara en bra förälder.

”Jag mår mycket bättre fysiskt och psykiskt. Jag är mycket piggare och gladare. Mer aktiv. Jag känner mig friare. Vet att man kan. Vetskapen om att man kan göra saker.”

”Ledsagningen betyder allt, att jag har en vanlig vardag som alla andra. Betyder glädje och livskvalitet.”

”Ledsagningen betyder jättemycket: att kunna leva självständigt, att göra det jag vill och behöver och den ger mig energi att vara en bra mamma.”

”Otroligt viktigt för att kunna leva ett fullödigt liv. Ger människovärde och livskvalitet.”

Ideal ledsagarservice

Intervjupersonernas önskemål kring ledsagning varierar utifrån deras individuella behov och situation. Generellt önskar de intervjuade personerna fler timmar eller helst obegränsat antal timmar. En intervjuperson önskar att fler synskadade skulle ha ledsagning och föreslår jourledsagare. Andra önskemål är regelbundenhet, flexibilitet, självbestämmande och kompetens avseende ledsagningen. Några av de intervjuade nämner "Laholmsmodellen" (fri ledsagning inom ramen för LSS) som förebild. Det är flera som är av åsikten att ett ökat antal ledsagartimmar inte automatiskt leder till att fler timmar utnyttjas.

"Jag vill egentligen ha maximalt bestämmande och minimalt med hjälp. Ju mer självbestämmande desto mindre tid behövs. Jag har haft turen att ha personer som har gjort mer än som varit kravet. Självbestämmande och flexibilitet är ledorden."

"Fler timmar eller helst fritt antal timmar. Jag tror inte jag skulle använda så mycket fler timmar även om det var fritt. Som det är nu känner jag stress för att jag måste utnyttja timmarna för att de inte ska dra ner antalet. Jag går och håller på timmar också ifall det skulle behövas till något i slutet av perioden. Det skulle vara mer avslappnat om man hade ett fritt antal timmar."

"Jag skulle vilja kunna flytta över överblivna timmar till kommande vecka utifrån behov."

Intervjupersoner som saknar kommunal ledsagning

De som inte har kommunal ledsagning idag upplever begränsningar i sitt liv, som exempelvis:

- *Jag kan inte genomföra spontana aktiviteter.*
- *Jag är utelämnad till om anhöriga/omgivningen vill hjälpa till.*
- *Jag saknar friheten att själv kunna bestämma.*
- *Jag har inte tid att träna och kan inte gå på gym eftersom jag inte känner till gymmiljön tillräckligt väl.*
- *Jag försöker ha sociala aktiviteter i önskad utsträckning men finns alltid en oro att hamna i situationer som inte kan lösas.*
- *Behovet finns av visuellt stöd, det är inte jätteviktigt alla gånger, men ibland är det svårt för anhöriga att förstå. Ledsagaren skulle vara mina ögon.*
- *Familjen får ta ett större ansvar.*

Bilaga: Frågeguide. Intervju med personer som har respektive inte har kommunal Ledsagning

Inledning

Mitt namn är ... och jag kommer från Origo Group som arbetar på uppdrag av Synskadades Riksförbund. Vi genomför just nu ett uppdrag gällande ledsagning. Syftet med studien är att belysa betydelsen av en ledsagarservice av bra kvalitet. Studien ska också belysa olika svårigheter och brister med den ledsagning som erbjuds idag, samt hur eventuella förändringar i kommunernas tillämpning och riktlinjer påverkar individen och möjligheten att delta på jämlika villkor. Totalt ska vi genomföra 8-9 djupintervjuer. Vi kommer skriva en rapport baserat på intervjuerna men du är självklart anonym och vi avslöjar inte vem som har sagt vad.

A: Till den som inte har kommunal ledsagning

B: Till den som har ledsagning enligt SoL

C: Till den som har enligt LSS

Ställs till samtliga

Om intervjupersonen

Inledningsvis skulle vi vilja vet lite mer om dig som person. Du får gärna berätta lite om dig själv, ålder, var och hur du bor, familjeförhållanden, arbete etc.

- Kort fakta om personen: kön, ålder, bostadsort, typ av bostad/boende, familjeförhållanden.
- När det gäller din synnedsättning – vilken grad av synnedsättning har du? Har du någon ytterligare funktionsnedsättning? I så fall vilken?
- Förvärvsarbetar du? I så fall med vad?
- Vad gör du på fritiden? Har du några fritidsaktiviteter? I så fall vilka?
- Vilka möjligheter har du att ta dig mellan olika platser? Har du tillgång till bil/någon som kan köra bil?

Ställs till samtliga

Personens vardag

Nu skulle vi vilja att du beskriver hur en typisk dag ser ut för dig.

- Vad gör du en typisk vardag/typiska vardagar (om de skiljer sig åt)? Vilka ärenden utför du? Vilka aktiviteter genomför du? Var ligger dessa platser i förhållande till bostaden? Hur tar du dig dit?
- Använder du kommunal ledsagning? Om ja: Är du beviljad ledsagning enligt SoL eller LSS? Om nej: Har du ansökt och fått avslag eller inte ansökt? Varför?

Ställs till de som har kommunal ledsagning (BC)

Om kommunal ledsagning

Nu vill vi veta mer om dina erfarenheter av kommunal ledsagning.

- När använder du kommunal ledsagning? I vilka sammanhang, hur ofta och till vad? Hur många timmar har du beviljats just nu? (Får du betala något? Ställs endast till den som har ledsagning enligt SoL (B))
- Är ledsagaren viktig även på andra sätt än själva ledsagningen till och från och under aktiviteterna? På vilket sätt i så fall?(Exempelvis hjälp med syntolkning, beskrivning av miljöer eller annat visuellt stöd under aktiviteten)?
- Har du andra insatser från kommun, om ja vilka?
- Hur fick du information om möjligheten till ledsagning?
- Har ditt beslut om ledsagning förändrats senaste fem åren?
 - I så fall på vilket sätt? Vilka skäl har kommunen angett till förändringen? Om till det sämre, har du överklagat?
 - På vilket sätt har förändringen haft betydelse för dig och din vardag? T.ex. försämringar i möjligheten att vara delaktig och kunna göra det man vill/behöver göra?

Ställs till de som har kommunal ledsagning (BC)

Ansökningsprocess

Nu vill vi veta hur själva ansökningsprocessen fungerade.

- Hur länge har du haft kommunal ledsagning? När ansökte du om kommunal ledsagning? Hur gick det till? Beskriv ansökningsprocessen.

- Sökte du enligt SoL eller LSS? Hur upplevde du ansökningsprocessen? Fungerade den bra eller dåligt? På vilket sätt? Diskuterades det enligt vilken lagstiftning insatsen skulle ges?

Ställs till de som har kommunal ledsagning (BC)

Insatsens kvalitet

Nu vill vi diskutera hur du upplever kvaliteten på insatsen och vad som är viktigt för dig när det kommer till ledsagare.

- Vem utför ledsagningen? Är det kommunen eller ett privat företag?
- Vad tycker du generellt om kvaliteten och hur ledsagningen fungerar? Vad fungerar bra/mindre bra?
- I vilken utsträckning har du möjlighet att själv bestämma vad ledsagartimmarna ska användas till? Upplever du att det är tillräckligt för dina behov eller saknar du ledsagare i något sammanhang? I så fall vilket?
 - Kan du exempelvis motionera/träna/vara fysiskt aktiv på det sätt du vill? Om inte, vad hindrar dig?
 - Kan du ha sociala kontakter/sociala aktiviteter i den utsträckning du vill? Om inte, vad hindrar dig?
 - Kan du använda ledsagaren på andra sätt än själva ledsagningen till och från och under aktiviteterna? Som exempelvis syntolkning, beskrivning av miljöer eller annat visuellt stöd.
 - Till de som är föräldrar: Har du behov av stöd i föräldrarollen och kan du använda ledsagarinsatsen i det sammanhanget? Hur tycker du att det fungerar?
- Hur långt i förväg behöver du vanligen beställa/boka ledsagning? Hur tycker du att det fungerar?
- Har du själv möjlighet att bestämma eller påverka vilken ledsagare du ska ha? Hur har det fungerat? Har du rekryterat själv eller har det gått genom kommunen?
- Tycker du att det är viktigt vem som är din ledsagare? Har du önskemål kring t.ex. ålder, kön, intressen, personlighet osv? Är det något annat du upplever är viktiga förutsättningar för att ledsagningen

ska hålla hög kvalitet för dig?

- Hur nöjd är du med den ledsagning du får? (ev. på en skala, från 1 till 5 där 1 är inte alls nöjd och 5 är mycket nöjd).
- Hur skulle du beskriva vad ledsagningen betyder för dig?
- Om du skulle få önska fritt, hur skulle ledsagningen fungera för att vara till största möjliga nytta för dig?

Ställs till de som inte har kommunal ledsagning (A)

Önskemål om ledsagning

Vi skulle vilja veta om du skulle vilja ha ledsagning, hur det i så fall skulle fungera och om du upplever begränsningar på grund av att du inte har ledsagning.

- Känner du att det finns begränsningar i ditt liv på grund av att du inte ledsagning? På vilket sätt?
- Hur ser du till exempel på läsning av post och annan nödvändig information? Ifyllande av blanketter och beställningar av biljetter mm? Om inte, hur löser du uppgifterna ovan?
- Kan du motionera/träna/vara fysiskt aktiv på det sätt du vill? Kan du ha sociala kontakter/sociala aktiviteter i den utsträckning du vill? Om inte, vad hindrar dig?
- Till de som är föräldrar: Har du behov av stöd i föräldrarollen och hur ser du på eventuella ledsagarinsatser i det sammanhanget?
- Finns det andra områden där ledsagning skulle vara till stöd för dig? På vilket sätt i så fall? Exempelvis hjälp med syntolkning, beskrivning av miljöer eller annat visuellt stöd?
- Om du skulle få önska fritt, skulle du vilja ha ledsagning och i så fall hur skulle den fungera för att vara till största möjliga nytta för dig?

Övrigt

- Är det något annat du vill framföra?